

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0.25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Heere nu des vredes. . .

**„De Heere nu des vredes Zelf geve u vrede te allen tijd, in allerlei wijze”.
2 Thessalonicensen 3 : 16a.**

Vredesbewegingen wisten een massamensen op de been te brengen. Dat is begrijpelijk. Er is de gespannen verhouding tussen super-machten; de bewapeningswedloop is op een hoogtepunt; de raketten staan opgesteld. Er is slechts één druk op de knop nodig en heel de aarde is verwoest of onbewoonbaar. Na Tsjernobil weten we te meer wat de gevolgen zijn van een nucleaire oorlog. Daarom — wie zou er niet voor vrede zijn? Paulus aan het slot van zijn tweede brief aan de Thessalonicensen wenst de gemeente te Thessalonica vrede toe. In het Grieks staat er het lidwoord bij. Paulus wenst de vrede toe. Dus niet een vrede. Niet een schijnvrede, niet een gewapende vrede, niet een vrede die men verkrijgt door het zich voorbereiden op een oorlog, niet een vrede als gevolg van machtsvenwicht, van het beide even sterk zijn, neen — maar de vrede, de enige, de ware vrede.

Het Bijbelse woord vrede betekent niet slechts het tegenovergestelde van oorlog. Het geeft aan geheelheid, herstelling, harmonie.

Door de zondeval is alles van z'n plaats af, is alles stuk, gebroken, is er disharmonie. U kunt denken aan een theekopje dat op de grond valt en daar in scherven ligt. Het is niet meer te gebruiken, het beantwoordt niet meer aan het doel, het kan weggegooid worden. Als waardeloos verdwijnt het in het vuilnisvat.

Vrede betekent herstelling. Neen — niet door de stukken aan elkaar te lijmen. Het is volledige herstelling, de breuken geheeld, zodat het weer aan het doel beantwoordt.

Door de moedwillige ongehoorzaamheid in het paradijs is er een breuk gekomen tussen God en de mens en tussen de mensen onderling. De verhouding met God en de medemens is stuk. We zijn van nature geneigd God en onze naaste te haten. Dat openbaart zich op allerlei terrein. We beantwoorden niet meer aan het scheppingsdoel. We zijn onbruikbaar geworden, waardeloos, en daarom waard om voor eeuwig te worden weggegooid.

De vrede, waarvan Paulus spreekt, geeft de genezing van de breuk, herstelt de verhouding van God en mens, van mens en God, en van mens en mens.

Die vrede is het rijkste bezit. Die vrede is meer dan het fijnste goud op aard'. Het is de herstelling van de paradijsfeer.

In het Ruhrgebied in Duitsland hebben vanwege de vele schoorstenen zij die bronchiale aandoeningen hebben het soms tot stikkens toe benauwd. De zondewalmen stijgen op van de aarde en we zijn als die mensen. Door de vrede wijkt elke benauwing. Is er geen ademnood meer. Is er een vrij ademen. Is er onuitsprekelijke opluchting.

Paulus noemt die vrede de vrede die alle verstand te bovengaat. 't Is geen zaak van begrijpen. 't Is een zaak van beleven.

Hoe krijgen we die vrede? Hoe worden we er bezitter van? Nu dat is geen kwestie van ons uit. Paulus plaatst de Heere centraal.

De Heere dat is Jezus Christus, de Kurios. Hij aan Wie gegeven is alle macht in hemel

en op aarde. Hij is de van God Gegevene, Die Zichzelf heeft vernederd, Die gekomen was in de gestalte van een dienstknecht, Die gehoorzaam is geweest tot de dood, de dood des kruises, en Die daarom is verhoogd. Hij is gevaren boven alle macht en kracht. Hij zit aan de rechterhand van Zijn Vader. Hij regeert. Hij is de Koning der koningen, de Heere der heren.

Deze nu wordt genoemd Heere des vredes. Zo openbaart Hij Zich door Zijn woord. Hier vanuit het Woord moogt u weten Wie Hij is: Heere van de vrede. Hij is de Eigenaar, de Bezitter van de vrede. Hij is de Oorsprong, de Bron van de vrede. De vrede is door Hem verworven. Dat heeft Hem alles gekost. Daartoe moest Hij verbroken worden. Golgotha, de drie-urige duisternis. Neen — de vrede heeft Hij niet op goedkope wijze verkregen. Dat heeft God Zijn Zoon gekost, en dat heeft Zijn Zoon het bloed, het leven gekost. Gestorven aan het vloekhout. Maar daarom kon Hij zeggen: Mijne vrede geef Ik u. Het is Zijn vrede. Het is de vrede van Zijn doorboorde handen.

Heere des vredes, dat zegt niet alleen dat de vrede van Hem en door Hem en uit Hem is. Dat zegt ook dat de vrede alleen in Hem is. Hij Zelf is de inhoud ervan. Hij Zelf is de vrede. Daarom leest u in Gods Woord: Hij is onze vrede. Alleen in de gemeenschap met Hem is er vrede. Nooit en te nimmer buiten Hem om.

De Heere des vredes geve u Zelf. Dat woordje "Zelf" staat in 't Grieks voorop. Dat krijgt dus alle nadruk. Hij Zelf geve u. Niemand en niets anders kan u de vrede geven. Alles wordt hier uitgesloten. U kunt het verwachten van vredesbewegingen, u kunt het verwachten van een paus, van een kerk, van een dominee, maar u komt teleurgesteld uit. Er is er slechts Eén Die beschikt over de vrede en Die daarom de vrede kan geven. Dat is de Heere. Alleen van Hem komt de vrede af.

Hij geve. Het woord geven onderstreept dat het betreft een genade-geschenk. 't Is geen zaak van verdienen, van verwerpen, van er zoveel voor doen. Neen — 't is een kwestie van geven. 't Is een genade-gave. 't Wordt om niet gegeven.

U — zegt Paulus. U dat zijn de Thessalonicensen. Dat zijn u en ik, mensen die 't geen vrede kunnen maken. Die het tegendeel hebben gedaan. Die het waard zijn om voor eeuwig te worden weggegooid.

O wat is die boodschap rijk. Hoe groot is Gods ontfermende zondaarsliefde. Van Hem Die de Heere des vredes gaf. Hoe groot is Christus liefde dat Hij tot vrede is geworden! Paulus, dienstknechten van deze Heere kunnen slechts die vrede toewensen. Maar ze mogen Hem verkondigen Die de vrede geeft. Hier is de rijke boodschap, het kostelijke Evangelie. Het adres bent u, heel persoonlijk.

Leert u het door de Heilige Geest verstaan dat door eigen schuld er de breuk is? Dat God rechtens voor eeuwig kan wegwerpen? Dat u zonder die vrede zo diep ellendig en arm en ongelukkig bent? Noodduftigen zal Hij verschonen, aan armen uit genâ Zijn hulpe ter verlossing tonen! Hij geeft de vrede, om niet, uit genade alleen.

Die vrede wenst Paulus de Thessalonicensen toe te allen tijd. Dat betekent permanent, voortdurend. Dus niet af en toe. Paulus heeft hier niet het oog gericht op mensen, maar alleen op de Heere des vredes. We zeggen: 't

is zo genoten en zo weer weggesloten. Dat ligt echter niet aan de Heere des vredes. De oorzaak daarvan moeten we bij onszelf zoeken. Echter omdat de Heere de Heere des vredes is, wordt het wel te allen tijd. Straks is er door Hem de eeuwige vrede. 't Zal alles door de vrede bloeien. Krachtens Zijn Heere zijn zal er straks enkel de vrede zijn, de volkomen herstelling en geheelheid. Door niets en niemand tegen te houden.

Tenslotte nog dat laatste woord. Paulus wenst de Thessalonicensen die vrede toe in allerlei wijze. Dat betekent: vrede in elk opzicht. Dat is vrede met God en met elkaar. In de kerk, in de gemeente, in de gezinnen, op elk terrein. Uiteindelijk gaat het hier om de nieuwe hemel en aarde. Straks vrede in elk opzicht. Dat blijft hier nog: wat geen oog heeft gezien, wat geen oor heeft gehoord en wat in geen mensen hart is opgeklommen. Nu — is het vrede? Is het wel met u?

Het is de eindtijd. Weldra komt de Kurios ten gerichte. 't Zal wat zijn onder de verkondiging van het Evangelie te hebben gezeten en dan eeuwig zonder de vrede te zijn. Nog het heden der genade. Nog komt die grote Vredemaker tot u. Hij toont Zijn handen, Zijn doorboorde handen. Hij spreekt Mijne vrede geef Ik u, Mijne vrede laat Ik u. Door Hem, in Hem vrede, vrede met God. De verzoening door de voldoening van Jezus Christus. God geen Rechter meer, maar Vader. De vrede die alle verstand te boven gaat. Die dan na korstondig ongeneugt eindeloos verheugt. De bergen zullen vrede dragen, de heuvels heilig recht; Hij zal hun vrolijk op doen dagen het heil, hun toegezegd.

ds v.Z.

Van de administratie

We werden deze keer verblijd met de opgave van 17 nieuwe abonnees, hetzij door zelfopgave of door opgave van vrienden of kerkeraden.

Aan giften mochten we f 67,50 ontvangen en voor de ontmoetingsdag nog f 70,-. Voor dank.

Volgens opgave van de P.T.T. is de heer W. Van Citterstraat 10b te Rotterdam vertrokken. Wie weet het nieuwe adres van de heer Lagendijk? Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Spreuken 11 : 14

Als er geen wijze raadslagen zijn, vervalt het volk; maar de behoudenis is in de veelheid der raadsleden.

In zes en dertig jaar.

Ook in 1950 vergaderde de Generale Synode van onze kerken in de residentiestad Den Haag. Dat is 36 jaar geleden. De periode tussen deze synodale vergaderingen geeft grote veranderingen te zien in kerk en samenleving. De Acta van 1953 doen verslag van de uitspraak van prof. G. Wisse, die wereldwijde verschijnselen van een "modern religieus klimaat" meende te kunnen signaleren. Ook wij in ons land ontkomen er niet aan, aldus Wisse. Prae-adviseurs van de synode van 1953 wezen op de noodzaak van de waarachtige vreze des Heeren, die het leven moet beheersen in de gezinnen.

Vele appellerende woorden vermochten echter het getij niet te keren. De storm was nog lang niet uitgewoed. Integendeel. Een vloed van vernieuwingen heeft in korte tijd onze kerken overspoeld. Er verscheen een

nieuwe vertaling. De oude was immers onverstaanbaar geworden. Een nieuwe psalmberijming werd met enthousiasme begroet. Nu behoefde men niet meer van de "deugd der milde goedheid" op te geven. Nieuwe liturgische formulieren moesten de klassieke vervangen en verbeteren. De gezangen deden hun intrede. Het wetenschappelijke kader in onze kerken werd aanzienlijk versterkt. Tegelijkertijd werden in de naam van de wetenschap vragen gesteld over de eerste hoofdstukken van de Bijbel: Was het nu geschiedschrijving of symbolische weergave van de weliswaar als historisch erkende werkelijkheid?

Wonderlijk genoeg werden de preken en de kerkdiensten korter. Meer aandacht ook voor de liturgische momenten in de eredienst. Meer ruimte voor eigentijds vragen én uiteraard meer begrip voor de abortuspraktijk en de gruwel van de homofilie.

Door velen werden deze ontwikkelingen als een geestelijke verfrissing of zo men wil: als kerkelijke evolutie ervaren. Anderen waren van mening dat een heilloze weg bewandeld werd.

Voor een deel van onze kerkleden verliep het proces niet snel genoeg. Zij verlieten het kerkverband. De ontdekking van de oecumenische breedheid werd als een bevrijding ervaren. Ik denk ook aan het boek van Anne van der Meiden over de zwarte kousenkerk en de voorbijgaande dominee. Inderdaad, voor hen was het voorbij. Nog even werd meewarig omgezien naar het bedompte kerkelijke huis waarin men geboren en getogen was. Vanzelfsprekend werd men meer acceptabel voor de buitenwacht. De kerkelijke pers preeste de sprong naar de vrijheid.

Ook aan de andere zijde waren er kerkverlaters. Mensen die stenen voor brood kregen onder de prediking. En ook al werden de bezwaren langs kerkelijke weg aan de orde gesteld (wat helaas niet altijd gebeurde) men werd zonder pardon van het stempel "oud-gereformeerd" voorzien. Dat heeft velen erg veel pijn gedaan.

Tenslotte gevoelde men zich niet meer thuis in eigen huis.

Het is duidelijk dat de oude wijn, vroeger in onze kerken geschonken en gedronken, velen niet meer smaakt. In dit opzicht is de situatie helaas ongewijzigd gebleven. In plaats van de vrijheid van Gods genade te benadrukken, ligt het volle accent op de vrije menselijke keuze. Persoonlijke navraag naar het hoe of wat van die keuze en dat geloof blijkt steeds meer ongewenst te zijn. En in plaats van een duidelijke ontdekkende separatie in de prediking, krijgt een veralgemeening van de gemeentebesouwing steeds meer bijval.

Eenheid in het beginsel.

Ook is duidelijk dat dit proces de eenheid niet heeft gediend. Er is een verdeeldheid ontstaan die niet tot eer van God is. Aan de vooravond van de Generale Synode werd in het Haagse Kerkblad de wens geuit "dat deze G.S. de kerkhistorie zou mogen ingaan als de G.S. die de kerken de juiste weg wijst naar de door God in Zijn Woord bedoelde eenheid". Daar kunnen we ons van harte bij aansluiten. Want de door God in Zijn Woord bedoelde eenheid is een eenheid in de Waarheid, in het levende Woord. Eenheid in het oerbijbelse beginsel; dat God op het hoogst verheerlijkt en de gevallen zondaar op het diepst vernederd zal moeten worden. Dan komen we uit bij de aloude en toch blijvende aktuele beginselen van 1834 en 1892 (toen het ook ging om het behoud van een beginsel). Tijdens de eerste zitting van de Haagse Synode van 1950 herinnerde de stedelijke predikant aan de persoon van ds. J. Wisse Czn., eenmaal predikant van onze kerken in de Haagse residentie. Met nadruk werd gewezen op het feit dat deze dominee niet met de Vereniging mee ging en kon gaan. Hij mocht "uit gehoorzaamheid aan Gods Woord staande blijven tot behoud van een beginsel dat op grond van Schrift en Confessie niet mocht worden prijsgegeven". Voor dit beginsel had Wisse Czn. werkelijk door genade alles over. Bij de gelegenheid van zijn 25 jarig ambtsjubileum herinnerde hij aan het jaar 1892; "Daar stond ik, zonder kerkeraad, zonder gemeente, zonder kerkgebouw, zonder inkomen, van alles ontbloot en naar het scheen van alles verlaten. God in de hemel weet wat ik in die dagen gebeden, geleden en gestreden heb". De Vereniging met de dolerenden te weigeren was voor

hem en anderen een princepszaak en geen bijzaak.

Vanuit dit beginsel: God op het hoogste verheerlijkt en de zondaar op het diepst vernederd, begeren wij de eenheid met allen te zoeken. Laat het allereerst mogen zijn in ons persoonlijk leven, onze gezinnen, in onze gemeenten. Maar ook op de Generale Synode van Den Haag.

Zinkt het kerkschip?

Daarvoor is wijsheid nodig. Wijze raads-lagen, zegt Salomo. Tijdens de bidstond, voorafgaande aan de eerste zitting van de Synode kregen de afgevaardigden en die met hen meelevende wijze raad mee: Geen ontspanning door het sluiten van compromissen. Dat is de breuk op het lichtste helen. Alleen als de harten verbonden zijn aan het Woord van God, dan hebben we ook verbondenheid aan elkaar. En dat Woord ontdekt en overtreft de geest van de tijd. Alleen als wij diep doordrongen zijn van deze wijze raad, kan het verval van het volk worden voorkomen. Anders gezegd, om het beeld van de bidstond te gebruiken: het zinken van het kerkschip worden voorkomen.

Iemand zou kunnen zeggen: maar de Kerk kan toch niet vallen? Dat geldt ongetwijfeld voor de levende Kerk. Er is en blijft altijd een overblijfsel naar de verkiezing van de genade in Christus. Ondanks haar zonde en dwaasheid houdt Christus die Kerk wel in stand. Maar anderzijds: het instituut, de zichtbare gestalte kan op een zekere plaats en op een bepaalde tijd verdwijnen. God kan de kandelaar weren naar Zijn rechtvaardig oordeel. Ik denk alleen maar aan de hartverscheurende klacht van Amos: de jonkvrouw Israëls is gevallen, Zij zal niet weder opstaan. (Amos 5 : 2) En aan Jesaja: Juda is gevallen, omdat hun tong en handelingen tegen de Heere zijn. Hun zonden spreken zij vrijuit, gelijk Sodom! Zij verbergen ze niet!

Als er geen wijze raads-lagen zijn. . . . Deze woorden worden in de Bijbel wel gebruikt met het oog op een succesvolle oorlogsvoering. Tot op vandaag verkeert de Kerk in de strijd. Niet tegen vlees en bloed maar tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Het mag ons niet te doen zijn om een persoonlijk gerichte strijd tegen mede-leden, maar om de strijd tegen de gedachtenwereld van de geestelijke boosheden in de lucht.

Wijze raadslieden?

Als er geen wijze raads-lagen zijn. . . . Wijze raads-lagen zijn raads-lagen van wijze raads-lieden. Maar wat zijn wijze raads-lieden? Ik meen dat we daarvan het volgende kunnen zeggen. Ten eerste zijn zulke raadgevers nuchter en waakzaam. Zij houden rekening met een voortdurende belegering van de Kerk, dat is Stad Gods. Zij beseffen ook dat hun tegenpartij zich graag verkleedt als een engel des lichts. Zij houden rekening met eigen onmacht in de strijd. Zij hebben niet een rationeel d.i. verstandsmatig maar doorleefd besef van Gods "krisis" (oordeel) over het loslaten van het Woord. Zij wijzen niet graag met de vinger naar de ander maar hebben de hand in eigen boezem leren steken. Zonder daarmee tegelijkertijd de zonde in hun naaste dan maar te verdragen. Zij spreken in het meervoud: Wij zijn van het heilsspoor afgegaan. Zij hopen niettemin, en kunnen vaak niet begrijpen waar die hoop nog vandaan komt, op de onverdiende bijstand van de vorst Immanuel. Zij zijn wars van alle partijzucht en hebben een wortel, een beginsel van liefde tot de hele Kerk. Zij hebben geen lust in de bestrijding van mensen maar wel van hun leringen. Als zij o.i.v. de tijdgeest in strijd komen met Gods Woord, dan trekken ze met een geestelijke opgewektheid ten strijde.

Vrienden en vriendinnen, bidt om wijze raads-lagen in het bijzonder voor de 52 afgevaardigden. Opdat de Synode een keer ten goede mag brengen. Opdat het volk niet vervalt.

Een ding is zeker: de vloed van vernieuwingen hebben geen "reveil", geen geestelijke opleving gebracht. Meer dan ooit klemmen de woorden van Christus: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. Dat hebben de afgelopen 36 jaar duidelijk aangetoond. Als er geen wijze raads-lagen zijn, vervalt het volk

Behoudenis: middellijkerwijs.

Maar anderzijds: de behoudenis is in de veelheid der raadslieden. Behoudenis is de vertaling van het Hebr. tesjuaah: redding of uitkomst. Dat hebben wij juist nu nodig. Het woord roept het beeld op van een omsingelde stad. En wie denkt dan niet aan onze eigen kerken? en nu is het ten diepste alleen Gods werk om die uitkomst uit de omsingeling van tijd-geesten te geven. De dichter van Psalm 60 roept uit: Vertrouwt niet op prinsen (of op afgevaardigden), op des mensenkind bij hetwelk geen heil is. En tegelijk slaat hij het oog op God: Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid. Maar anderzijds zullen we niet mogen vergeten dat God middelen gebruikt om uitkomst te geven. Een voorbeeld: Wij lezen in 2 Kon. 5 : 1, Naäman was een groot man, want door hem had de HEERE Syrië verlossing gegeven. De HEERE gaf verlossing maar Hij deed het door middel van Naäman. God gebruikt mensen in de uitvoering van Zijn eeuwige besluiten.

Uitkomst en Raad zijn er bij God in Christus. De Naam van de Middelaar Jezus Christus is Raad (Jes. 9 : 5). Welnu, indien iemand wijsheid ontbreekt dat hij ze van Hem begere.

De behoudenis is in de veelheid der raadslieden. Dat betekent niet dat de veelheid op zich een garantie van uitkomst geeft. Ook de 52 afgevaardigden naar de Synode hebben dat vermogen niet. Behoudenis zal er dan alleen zijn als de afgevaardigden onder het beslag, onder de beademing van de Geest van Christus (die wonderlijke Raadgever) mogen verkeren. Zoniet, dan wordt een veelheid van raadgevers een ramp voor de kerk. Ik denk aan de jonge Judese koning Rehabeam. Hij had inderdaad vele raadslieden. Maar hij verliet de raad van de oudsten, de godvrezende raadslieden van Salomo, en hield raad met de jongelingen. En wat zeiden die? Dóórgaan Koning! Al ging het niet goed in Israël: dóórgaan: En het volk verviel.

Het geheim.

Als er geen wijze raads-lagen zijn. . . . Een spreuk van Salomo. Wij lezen van hem in 1 Kon. 2 : 12: Salomo zat op de troon van zijn vader David en zijn koninkrijk werd bevestigd. Wat was het geheim? Salomo had de HEERE lief en wandelde in de inzettingen van zijn vader David. Aan het einde van zijn leven sprak David hem nog eenmaal toe: Neem waar de wacht des HEEREN om te wandelen in Zijn wegen. Het geheim van zijn voorspoedige regering? Salomo was met ootmoed bekleed: Ik ben een kleine jongeling enz. Geef uw knecht een verstandig hart, verstandig onderscheidende tussen goed en kwaad. En? Die zaak was goed in de ogen des HEEREN.

Ja, geliefde vrienden, dat is goed. Dat is nuttig en noodzakelijk, zeker nu: om van Hem wijsheid te begeren, om te onderscheiden tussen goed en kwaad, zonder goed en kwaad met elkaar te verzoenen. Wee hem die de goddeloze rechtvaardigt en de rechtvaardige verdoemt.

Bij wie is Raad? Gods Raad staat aan Zijn rechterhand. Hij is de opperste Wijsheid, de allerhoogste Profeet en weet met de moeden een Woord te rechter tijd te spreken. Laat Gods Kerk van Zijn Middelaarsvolheid gebruik mogen maken door het geloof. Dan zal het ons welgaan. Dan zal de Kerk, de stad Gods, behouden worden en niet vallen.

Ds. L.W. van der Meij.

Samenvatting van de rede, uitgesproken op de ontmoetingsdag te Kampen.

. . . als van ouds.

naar aanleiding van Klaagliederen 5; 21b ". vernieuw onze dagen als van ouds"!

Als van ouds. . . Onder ons zal men daar graag van horen. Vooral de ouderen, die zich een andere tijd op het erf van de kerk herinneren. Er was een grotere verbondenheid aan elkaar. . Men leefde dichter bij Gods Woord en de belijdenis. Er werd meer gesproken over de dienst des Heeren. Er werd vooral meer gehoord van het werk van Gods genade in de harten van zondaren. Als zij deze woorden horen dan komt er een heimwee naar de tijd, die geweest is. Eén verlangen, dat het weer zo mag worden. Vergeten wordt wel eens, dat het vroeger

ook wat was. Het goede wordt onthouden en het verkeerde voorbijgezien. Er is soms ook geen oog voor, dat we in déze tijd staan om met bewaring van de band aan het verleden de roeping voor vandaag te betrachten. Er zijn ook anderen. Als zij die woorden horen: "als van ouds", dan keren ze zich er vanaf. Het spreekt hen van een tijd, dat alles vaststond en dat men de antwoorden op alle vragen al klaar had. Vaak mondt hun critiek uit op het verwerpen van de belijdenis uit het verleden. Men aanvaardt de duidelijke uitspraken van Gods Woord niet meer.

Wie geen onbekende is van eigen erf, die zal het weten, dat zulke geluiden onder ons op een verfijnde manier gehoord worden. Men heeft het over het "fluisterend, tastend en zoekend bezig zijn om de weg te vinden in een nieuwe tijd". Deze mensen willen niet gebonden zijn aan de oude antwoorden. Ze gebruiken mooie woorden. Maar helaas... moet het niet gevreesd worden, dat zij alleen nieuw antwoord hebben, dat afwijkt van Gods Woord, van de belijdenis? Veelal betekent dit dan ook: een streep door het verleden!

We worden vanmorgen geleid naar een gebed. Een heel indringend gebed, waarin het verleden een plaats heeft. Daarin wordt zeker geen streep gegeven door het verleden. Daarin wordt ook het verleden op zichzelf niet verheerlijkt. Het vraagt niet om herhaling van het verleden. Dan blijven we zelf buiten schot. Het bidt om de zegen van het verleden in de weg der bekering. Is het niet noodzakelijk in onze tijd? "Vernieuw onze dagen als van ouds".

Waarom het gaat.

We moeten dit gebed dieper verstaan. We vinden het in het aangrijpende slot van Klaagliederen 5. We geloven, dat hier de profeet Jeremia aan het woord is, vertolkend de stem van een geslagen volk.

Het volk is geslagen op een ontzettende manier. De troepen van Babel hebben de stad Jeruzalem ingenomen. Stad en tempel zijn tot een puinhoop geworden. Er is onderdrukking en wegvoering. Het ziet er alles droevig en donker uit.

Jeremia is profeet. De profeet met het priesterlijk hart. Hij is ooggetuige van deze ontzettende toestand. Hij is meer. Bewogen is hij met het volk en de omstandigheden. Hij is één met de nood, met de schuld van het volk. Zo is hij door Gods werk de rechte tolk, die de klacht van het volk en het gebed uitsprekt voor het aangezicht des Heeren. We horen in dit gedeelte van de nooddagen, die beleefd worden. Slechts enkele trekken uit dit hoofdstuk zeggen al genoeg. "Ons erfdeel is tot de vreemdelingen gewend, onze huizen tot de uitlanders". Het land der belofte is aan de vreemden overgeleverd. "Knechten heersen over ons". Het eens vrije volk is nu geknecht. Uiterlijk is de situatie vol van moeite. Er is onvrede en ellende. Honger heerst er. De voornaamsten zijn opgehangen. De vrouwen worden verkracht. In alle rangen en standen is er ellende. De fleur en vreugde is van het leven af. Sprekend wordt het gezegd in een kernzaak: "de kroon is van ons hoofd gevallen". Het is maar geen redenering. Dat gaat zo gemakkelijk. Het is belijdenis van het geslagen volk. Wat het Israël Gods bezat, juist als zodanig, dat heeft het verloren!

En ziet: het wordt beleden in de oorzaak. De ramp kwam niet zo maar. Het is Gods straffende Hand over hen. Gods welverdiend oordeel. "O wee nu onzer, dat wij zo gezondigd hebben".

En nu dit gebed. Vanuit die nood. In die erkenenis: Vernieuw onze dagen als van ouds. Zou Jeremia... zou het geslagen volk bedoelen: het is weer goed als al de dingen van van ouds terug zijn? De vijanden verdwenen. De vrijheid weer hersteld. De welvaart weer terug. Het leven weer opnieuw fleur en geur. De huizen weer herbouwd. De tempel weer verzeen. De dienst des Heeren weer uiterlijk in ere... Och, het zijn allemaal zaken, die er zeker in begrepen zijn. Zo was het in de dagen van ouds. In de dagen, dat de Heere Zijn zegen gaf over het land der belofte, over Jeruzalem.

Toch nee... het gaat in de kern om de wederkeer van de vredesverhouding voor het volk van God. Vernieuw onze dagen als van ouds... Die vernieuwing van de dagen van het volk Gods is er diepste alleen als de Heere in Zijn gunst weer aanwezig is. In de dagen van ouds was dé zaak: dat de Heere in

gunst op Zijn volk neerzag. Niet vanzelfsprekend. Onverdiend. Vanuit Zijn Goddelijke welbehagen. Krachtens Zijn onveranderlijk Verbond. Dááruit kwamen de zegeningen in het uiterlijk leven voort. Dááruit was het delen in bloei en welvaart. En dáárom bidt dit gebed. Heere, wil zo onze dagen vernieuwen. Hier wordt dus gevraagd om de gunst van God Zélf. Om de wederkeer van God Zélf. En dan een wederkeer die zich openbaart in het leven van het volk, zodat het mag wandelen in de wegen des Heeren. In die vernieuwing krijgt God Zijn eer.

Moet het vandaag niet spreken? Ik wil hier niet graag een is-gelijktaken zonder meer zetten. Het boek klaagliederen roept om de Christus, Die door Zijn lijden Zijn Kerk gegrond heeft. Nochtans kent ook de N.T. kerk de noottijden, waarin zij wordt aangesproken door het Klaagliederenboek. Is er vandaag niet de matheid, waarvan vers 17 spreekt?

Zien we de vossen niet lopen op het erf van de kerk, die hun gang kunnen gaan vanwege de inzinking? Er zijn toch andere dagen geweest. Ik wens niet te behoren tot hen, die eenzijdig klagen over onze tijd en eenzijdig zweren bij vroeger. Helaas merk je vaak weinig op van het leed, dat zij er om dragen. Koudweg kunnen bepaalde dingen geconstateerd worden. Wel gesprekken over het verval onder elkaar, maar geen verbreking er onder in de binnenkamer voor Gods aangezicht. Het "wee onzer, dat wij zo gezondigd hebben" ontbreekt.

Niettemin: de vergelijking met vroegere dagen doet pijn, geeft smart degenen die God vrezén. De prediking van zonde en genade op een laag pitje. Zonden goedgepraat. De eenvoudige beleving van de kennis van de drie stukken weinig beluisterd. Erger: soms als afgedaan voorgesteld. Is dat niet veelszins het beeld van het bredere erf van de kerk vandaag?

Maar waar gaat het nu om? waar gaat het u om? Voor uw persoonlijk leven, voor het leven van de kerk? Is het wezenlijk te doen om vernieuwing van de dagen als van ouds? Om de gunst des Heeren in eigen hart in een levende honger en dorst naar de gemeenschap met God? Om de wederkeer van de gunst Gods in Zijn erfdeel? Leg die vragen niet opzij! Ze raken uw eigen welzijn, het welzijn van de kerk. Die oprecht het verval van vandaag beleefd in schulderkentenis voor de Heere zal daar terecht komen; alleen in de wederkeer des Heeren is uitzicht. Laten we het niet vergeten: hier wordt om vernieuwing van onze dagen als van ouds gevraagd.

In de weg der bekering.

Jeremia... het volk in nood, dat hij vertolkt... hebben geen vernieuwing op het oog, die ze door eigen ijver wel kunnen bewerken. Zij weten: de Heere roept om in Zijn wegen te wandelen, om ook in de weg der middelen de moeilijke omstandigheden tegen te gaan. Maar voluit belijden ze de vernieuwing als het werk Gods. Hij alléén kan en zal het doen, maar dan in de weg der bekering.

Meer dan ooit roept men om vernieuwing vandaag. Wij worden, zegt men, ingeschaald in het vernieuwings proces van deze wereld. Er moet een vernieuwde samenleving komen met vrijheid voor ieder. Doch men leeft aan de schuld voorbij en de bekering tot God van ieder persoonlijk en van de kerk heeft er geen plaats in. We zullen geen andere houding aan mogen nemen dan die van een hartgrondig "nee" tegenover zo'n ten diepste eigengerechtig en hoogmoedig streven. Wij menen dat zo'n vernieuwing op zichzelf al anders is dan Gods Woord stelt. En de ware vernieuwing, zal alleen in de weg der bekering door God geschonken worden. Is het niet opmerkelijk, dat het gebed om vernieuwing van de dagen als van ouds hier zo onlosmakelijk verbonden is met het gebed om bekering? "Heere bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn...". Het staat er niet alleen vooraf. Het is er één mee. Geen vernieuwing zonder de ware bekering. Maar ook: zéker vernieuwing in de weg der bekering. Dat is naar Gods eigen Woord.

Hetzelfde woord voor vernieuwing hier gebruikt vinden we ook in Psalm 51. Daar bidt David het: "vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest". In zijn diepe val was zijn onvastheid openbaar gekomen, afwijkend van Gods Wet. Hij had het bedorven tegenover de Heere en zijn naaste. Maar het is ook daar opmerkelijk dat hij dat

tezamen bidt met de bede "Scheep mij een rein hart". Alleen door de radicale verandering door God Zelf, zal de vernieuwing van zijn leven werkelijkheid worden.

Daarom bidt hier dit gebed ook: Heere, bekeer ons tot U, dan zullen wij bekeerd zijn. Dat is niet een wegschuilén achter eigen onmacht. Terecht is gezegd: hier wordt én het moeten én het niet-kunnen van zich uit beleden. De Heere roept tot bekering. Wel menend in de tijd der genade. Daar doet dit gebed niets van af. Maar hier is het verstaan: wij zijn van God afgekeerd. Zóver, dat God niet meer met ons te doen kan hebben. Dat Hij Zijn straffende hand over ons heeft uitgestrekt. Van-ons-uit is er een onherstelbare breuk. En dan dit gebed: Heere wij hebben die breuk veroorzaakt, maar bekeer ons nu tot U. Geef inkeer. Geef wederkeer. Dan zullen we bekeerd zijn. Dan zal Uw Naam de eer weer krijgen. Dan zullen we weer delen in Uw gemeenschap, in Uw gunst. In de uitstraling daarvan in ons land, in de kerk. Dan vloeit hier het gebed om bekeringen het gebed om vernieuwing in één. Zó'n gebed is zélf, waar het gekend wordt, vrucht van de bekering tot God. Het openbaart de liefde uit God, die in het hart is uitgestort. Het gaat ten diepste ook om God. Daarom noemt het hier ook die Naam: Heere. Dat is de God tegen wie gezondigd is, maar Die ook in Zijn onwankelbare trouw nog lust heeft in de bekering van een afgekeerd volk. Die het ook doet. Juist als het bidt om almachtige genade, die noodzakelijk en onmisbaar is, wordt die Naam aanbeden, waarin Zijn trouw zo bijzonder is getekend.

Bekering tot God, dat is een radicale bekering. Dan wordt er niets achter gehouden van schuld. Dan proberen we het niet op een accoordje met de Heere en Zijn Woord te werpen, noch in het persoonlijk leven noch in de kerk. Dan gaat onze eigen hoogte eraan. Dan moeten we eigen meningen tegen Gods Woord verliezen. Dan kan geen eigen gerechtigheid voor God stand houden. Weten we er in ons persoonlijk leven van? Houden we ons op de been met allerlei orthodoxe beschouwingen of dat we ons bij een bepaalde groep scharen? Dat is het niet. De Heere roept het ons toe: bekeert u, bekeert u, want waarom zoudt gij sterven. Hij heeft bij Zijn eigen Naam een eed gezworen dat het Hem behaagt, dat zondaren zich tot Hem bekeren. Ik zie hier gelukkig nog meerdere jongere mensen. Meisjes en jongens, wat een voorrecht dat Hij bij de roepstem tot bekering Zijn Naam noemt. Gaan jullie met die Naam wel eens in de eenzaamheid? Ken je een plaats in je leven, waar je tegenover je eigen hart, dat maar af wil trekken, die Naam aanroept? Nog nooit heeft de Heere Zijn Naam niet waargemaakt.

Kind van God, misschien zegt u wel: de dagen als van ouds zijn zo ver bij mij vandaan. Het is zo vaak donkerheid. En wat u ziet van de toestand van Gods erfdeel kan u des te meer benauwen. Telkens weer is er ook en uw leven bekering nodig. Telkens weer moet het gebed om de bekering van Zijn erfdeel een plaats krijgen.

Dan staan we niet boven het verval, al zullen we er wel tegen getuigen. Jeremia wist van allebei. Dan is het gericht op de vernieuwing, waarin God verheerlijkt wordt. En wat gelukkig: dit gebed is maar een slag in de lucht. Het heeft een pleitgrond, het heeft vanuit God uitzicht.

Het zekere uitzicht.

Wie het slotgedeelte van Klaagliederen 5 leest wordt getroffen door het pleiten van Jeremia... van het geslagen volk op de Heere. Het gebed om bekering, om vernieuwing van de dagen als van ouds staat midden in een worstelend pleidooi. Eigenlijk zit dat al verborgen in het woordje "van ouds". Het gaat om de wederkeer van het heil van God, dat Hij van ouds geschonken heeft. Het gaat ten diepste om de God van "van ouds" Zélf. Bijzonder is de aanspraak even voor het vers, dat ons bezig houdt "Gij, o Heere, zit in eeuwigheid, Uw troon is van geslacht tot geslacht". Dat is het venster in de donkerheid. Sion ligt verwoest. De vossen dolen er rond. Er schijnt geen enkele uitkomst meer te zijn. Maar nee, het levend geloof worstelt in dit gebed, weet: de Heere zit in eeuwigheid. Hij is de eeuwige God, Die tot in eeuwigheid aan Zijn Verbond gedenkt. Die nooit afziet van Zijn werk en welbehagen.

Die eeuwig doorgaat met aan Zijn kerk te gedenken.

Er is een troon in de hemel van geslacht tot geslacht. Dat betekent, dat Hij regeert en alles in handen heeft. Er is een troon waar bidders en smekers terecht kunnen. De troon van Zijn genade. Hij staat door de eeuwen heen boven alle omstandigheden. Ze kunnen uiteindelijk niets doen.

Dat is nu de toevlucht, de waarborg dat de dagen vernieuwd zullen worden als van ouds. Hier spreekt het uitzicht in Christus. Hij heeft de schuld van een schuldig volk gedragen. Hij heeft in het bangste lijden gerechtigheid verworven. Nooit kan dit gebed worden verhoord zonder dat het recht was voldaan. Dat ligt in Hem. In niemand anders. Schuldige zondaren krijgen daar hoop uit. Hij is verhoogd aan 's Vaders Rechterhand. In Hem is de troon daarboven in de hemel open en Hij heeft al de dagen van Zijn kerk in Zijn hand.

Dan is er toekomst voor de Kerk. In de weg van dit biddend worstelen zal de Heere het Zelf waarmaken. Ik hoop dat in deze weken, als straks de Generale Synode verder zal vergaderen er gebed zij voor hen, die daar namens de kerken bezig zijn. Er is veel dat doet vrezende, maar de Heere gaat verder met Zijn werk. Hij ontferme Zich over ons en over Zijn hele erfdeel. Dit woord neemt ook de jeugd mee. Zijn troon is van geslacht tot geslacht. Vanaf Zijn troon zal Hij ook in de geslachten werken tot het einde toe. Houdt daarop aan jonge mensen. De ouderen vallen weg. De Heere blijft Dezelfde ook in 1986. Alles wat er gebeurt, kan vooral jongere mensen in verwarring brengen. De pers staat bol van berichten over allerlei narigheid in de kerk. Wat hebben we daarin een diepe verantwoordelijkheid, hoe we spreken naar buiten. Er wordt op gelet! Laat er eer goed van de Heere gesproken worden. Van Zijn dienst. Daar kan kracht van uitgaan.

Ik kan het niet laten aan het eind u te vragen: kent u voor eigen hart een worstelend leven? Hebt u die God nodig gekregen, die de God "van ouds" is? Die heilig is in Zijn richten en rechtvaardig in Zijn oordelen, maar die groot van barmhartigheid is voor allen, die Hem in waarheid hebben nodig gekregen. Wat zijn we nameloos arm, als we alles weten van de dingen die op het erf van de kerk gebeuren. Het jaarboekje uit ons hoofd en precies alle dominees gerubriceerd. En verder niets. Zoekt die God te kennen voor eigen leven. Dan krijgen we de waarheid lief. De Kerk des Heeren lief. Dan gaat die mee in de binnenkamer. Dan zal God niet achterblijven als die God, die de dagen als van ouds vernieuwt.

*Die zo lang gewenste dagen
Van Uw gunstrijk welbehagen
Zijn, o God in 't eind geboren.
Gij, Gij zult haar klacht verhoren.*

D. Slagboom.

Samenvatting van de rede, uitgesproken op de ontmoetingsdag te Kampen.

Slotwoord gesproken op de ontmoetingsdag van vrienden van Bewaar het Pand, gehouden op zaterdag 30 augustus 1986 in het kerkgebouw van de gereformeerde gemeenten te Kampen, door Ds. H.C. v.d. Ent.

"En het einde aller dingen is nabij; zijt dan nuchteren en waakt in de gebeden".

1 Petrus 4 : 7.

Geliefde vrienden,

Aan alle dingen komt een einde. Zo is het ook met deze dag. De tekst die wij u hebben voorgelezen, getuigt daar ook van. Hij spreekt over het "einde aller dingen". Alle dingen, die een einde hebben, hebben ook een begin gehad. U gevoelt, als het over "alle dingen" gaat dat we op een onafzienbaar terrein zijn terecht gekomen. Het is daarom onmogelijk om alle dingen te noemen. Slechts een enkele gedachte willen we, na al hetgeen reeds gehoord is, u nog meegeven.

Deze dag heeft een begin gehad. En nu zijn we aan het einde gekomen. Tussen het begin en het einde ligt heel wat. Dat geldt ook al weer van alle dingen. Want de wereld heeft zijn begin gekend. Dat is goed geweest. Daar is in de tijd ontzaggeveel gebeurd. Want de goede schepping van God is door de zondeval

geworden wat zij niet was. Alles is door de zonde aan de dood en de vergankelijkheid onderworpen geworden. Een gevallen wereld gaat haar einde tegemoet. En wanneer men in de zonde is blijven volharden, zonder zich tot de Heere te bekeren, dan kan het einde alleen maar vreselijk wezen. Want aan het einde moet een ieder voor God verschijnen, om rekenschap af te leggen van hetgeen in dit leven geschied, is, hetzij goed of hetzij kwaad.

Wat van de wereld geldt, geldt ook van de kerk. Als we over de kerk spreken, kan dat ook weer op een heel verschillende manier geschieden. Daar zijn heel wat kerken. Kerken die allerhande namen dragen, te veel om op te noemen. In werkelijkheid is er slechts één kerk. Dat is de ware kerk. Die bestaat uit levende leden. Zij zijn door het geloof verbonden aan de Koning der kerk, dat is de Heere Jezus Christus. Die de Heere aanhangt is één geest met Hem. Die kerk heeft op aarde ook een begin. Dat begin ligt in de wedergeboorte. Dat is een wonder van God, dat in de mens, zonder de mens plaats heeft. Het gebeurt bij de uitverkorenen naar het vrijmachtige welbehagen des Heeren. Als dat wonder plaats heeft, ontstaan er nieuwe mensen. Mensen die haaks komen te staan op de wereld. Zij leven echter wel in de wereld en moeten ook door de wereld. Zij worden echter door de wereld gehaat omdat zij niet van de wereld zijn. Zo was het in de dagen waarin Petrus zijn brief heeft geschreven. Zo is het ook nog in deze tijd. Want het waarachtige leven dat uit God is, is nog niets veranderd. De wereld, ondanks haar ontwikkeling, is in beginsel ook zichzelf gelijk gebleven. Vijandschap ten opzichte van God en Zijn volk, is haar kenmerk.

Het is een wonder te noemen wanneer men niet meer van de wereld is, doch door God er is uitgehaald, om te gaan behoren tot dat kleine kuddeke, dat aan het einde toch een grote, ontelbare schare zal blijken te zijn. Een grote, zeer belangrijke levensvraag is: Behoor ik reeds tot de ware kerk? Dat geldt jong en oud. Want het einde aller dingen is nabij. Aan de kerk komt hier op aarde ook een einde. Aan het leven van een ieder van ons komt een einde, gelijk er ook aan deze ontmoetingsdag een einde komt. Dat einde is nabij! zegt Petrus. Het is mogelijk al heel dicht bij. Want als de dood komt, is het einde daar. En daar is maar één schrede tussen ons en de dood. Dan moeten ook de kinderen van God voor God verschijnen. De gedachte aan het einde aller dingen, kan die kinderen van God wel eens met vrees vervullen. Niet dat het aan Gods kant niet in orde zou zijn, maar omdat het aan hun kant zo vaak niet in orde is. Ze zijn altijd gelovigen, doch ze geloven niet altijd. Het geloof wordt in de beoefening zo vaak gemist. En dan verkeert men door eigen schuld in het duister. Daar maakt de vorst der duisternis gebruik van, door hen wijs te maken dat het einde nog wel eens verkeerd uit zou kunnen komen.

Mogelijk zijn er zodanigen ook hier aanwezig. Als ze aan het einde denken vervult bange vrees hun hart. Want er is zo veel dat tegen hen getuigt. Zij hebben zich zo vaak bezig gehouden met "dingen" die voor de eeuwigheid geen waarde hebben. Hoe moeten zij het verantwoorden als aan de tijd gedacht wordt dat zij slapende waren. Zij werden dan niet nuchter en wakende in de gebeden bevonden. De vijanden maakten daar gebruik van en vervulden het land. De Satan klom op de troon, de wereld bekoorde en het eigen boze vlees spande er mee samen. Men vreest dan met David nog een der dagen in de handen van Saul te zullen omkomen. En hoe kan men daar nu aan ontkomen?

Petrus geeft aan de gelovigen in de verstrooiing, want daar kun je hen altijd vinden, een goede raad: "Zijt dan nuchteren en waakt in de gebeden". Nuchter zijn, is het tegendeel van dronken zijn. Het is ook het tegendeel van slapen. Het duidt op wakker zijn, goed helder zijn, bij de tijd zijn. Het is allemaal nodig om te kunnen waken. Wie niet nuchter is, is tot waken niet in staat. Waken, dat is opletten, uitkijken naar alle kanten. Naar voren en naar achteren, naar binnen en naar buiten, naar boven en naar beneden. Het is een geweldige opdracht. Het is ook een levens-belangrijke opdracht. Het is een opdracht die biddend vervuld moet worden. Wakend bidden en biddend waken.

Het is allemaal wonderlijk. Waken doe je met de ogen open; en bidden zijn wij gewoon met de ogen gesloten te doen. Hoe is dit te combineren? Het is alleen maar geestelijk te verstaan. Het wil zeggen: Het nooit verwachten van jezelf. Want de vijand is oppermachtig. Daar komt men wakende, als men de ogen open heeft voor de werkelijkheid, wel achter. Daarom moet men ook biddende zijn, het verwachten alleen van God. Die Israëls God is, Die krachten geeft en van Wie al het volk zijn sterkte heeft. De vijand mag dan oppermachtig zijn, de Heer is almachtig. En welzalig is hij die al zijn hulp en al zijn kracht alleen van God verwacht. Wij gaan weer naar huis. Het einde van deze dag is nabij. "En het einde aller dingen is nabij; zijt dan nuchteren, en waakt in de gebeden". Hoe nodig is dat in deze tijd, waar het zo verward ligt in het kerkelijke leven, waarin het zo vaak ook overhoop ligt in het persoonlijke leven. De Satan weet dat hij een kleine tijd heeft, waarom hij geweldig te keer gaat in de wereld en de kerken.

En wat het persoonlijke betreft, de driften zijn veel en het hart onrein. Wat moet er van ons worden in deze staat, zo God, de Vader van Zijn kinderen, hen verlaat?

Zijt dan nuchteren en waakt in de gebeden. Mogelijk zegt deze of gene: Dominee, het is mij gans onmogelijk. De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. Ik ken die taal en versta ze ook. Paulus, toch niet de eerste de beste, heeft het zó verwoord: Het willen is wel bij mij, maar het volbrengen heb ik niet gevonden.

Wat het volbrengen van de opdracht betreft in deze boze tijd, komen we in het onmogelijke terecht. Doch wat is het dan een wonder als we mogen weten dat bij God alle dingen mogelijk zijn. Hij kan krachten in zwakheid volbrengen. Wat bij mensen onmogelijk is, is dan mogelijk bij God.

Men leert dan door het geloof op Hem te zien, Die van Zichzelf gezegd heeft: Ik ben het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste. Men wordt dan aan het einde niet zalig terwille van het nuchteren zijn, waken en bidden, maar terwille van Hem die niet laat varen het werk dat Zijn hand begon. Hij zal dat ook zeker voleinden. Daarom willen wij aan het einde van deze dag eindigen met

*Als ik, omringd door tegenspoed
Bezwijken moet, schenkt Gij mij leven;
Is 't, dat mijns vijands gramschap
brandt,
Uw rechterhand zal redding geven.
De HEER' is zo getrouw als sterk
Hij zal Zijn werk voor mij volen-den.
Verlaat niet wat Uw hand begon,
O levensbron, wil bijstand zenden.*

*Dan zingen zij in God verblijd
Aan Hem gewijd, van 's HEEREN
wegen.*

*Want groot is 's HEEREN heerlijkheid
Zijn majesteit ten top gestegen.
Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog, die need'rig knielen.
Maar ziet van ver met gramschap aan
Den ijd'len waan, der trotse zielen.*

Ps. 138 : 4, 3.

De merktekenen der christenen 14.

In art. 29 van de N.G.B. wordt ook gesproken over het lijden van Jezus Christus. Aan dat lijden kan en mag niet voorbijgegaan worden. Wanneer dit zou gebeuren, wordt er tekort gedaan aan Zijn persoon en Zijn werk. Het lijden van Jezus Christus was noodzakelijk. Het moest geschieden naar Gods recht. Het was geen willekeur. Het was ook geen machteloos ondergaan. Vandaar dat wie Jezus ziet als een martelaar, Hem niet juist ziet. Wie zijn kruislijden ziet, als het einde van een puur menselijke inzet en inzet tot bevrijding, tot herstel van een mislukte samenleving, heeft een eigen Jezusbeeld. Wie zo denkt over het kruisgebeuren snijdt weg wat ons beschreven en getekend wordt van Jezus Christus in het Heilig Woord. Men plaatst Jezus Christus dan geheel in het puur menselijk vlak. Wat Hij deed was goed en is navolgenswaardig. Wat Hij deed was goed voor God. Wat wordt door deze theorie, door deze theologie weggesneden het hart van het Evangelie, ja nog sterker versneden Jezus Christus zelf als Borg en Middelaar. Als de Middelaar Gods en der mensen. Wanneer nu in ons artikel gesproken wordt van en

gewezen wordt op het lijden, dan kan daar bij betrokken worden wat we lezen in zondag 15 van onze Heidelbergse catechismus. Want wat we daar lezen wordt bedoeld in art. 29. Verduidelijkt.

Het lijden nu van de Heere Jezus Christus is een geheel enig lijden geweest. Onvergelijkbaar. Onovertreffbaar. Jezus staat niet in de rij van de lijdens op onze wereld. Hij is niet één van de velen. Hij is ook niet de grootste lijder. De geaardheid, het karakter, het wezenlijke van Zijn lijden was totaal anders. Zijn lijden is geweest een lijden aan lichaam en ziel. Zijn lichaamslijden was er niet in een bepaalde periode, in een bepaalde tijd van Zijn leven. Hij heeft dit lijden gekend van het begin tot het einde van Zijn leven. Met een geloofsoog heeft Jesaja Hem gezien en daarom van Hem profetisch getuigd: "Hij had geen gedaante noch heerlijkheid. Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen. Een Man van smarten en verzocht in krankheden". Was Zijn lichaamslijden diep treffend, diep insnijdend, want Hij leed totaal onschuldig, de diepte van Zijn zielslijden is niet te beschrijven. De diepte van dit lijden is niet te peilen. We kunnen er maar van stamelen. Bij ons mensen is zielslijden ook het ergste. Wat kan er niet in stilte gedragen en gestreden worden, waar mensen niets van merken. Wat kan ergens 'onder lijden' een mens ter neer drukken en zelfs breken. Hoe zwaar kan dat lijden zijn. Men kan als een gebrokene neer vallen aan de kant van de levensweg. Men kan er zelfs van sterven. Nu kan ook het menselijk zielelijden niet in de schaduw geplaatst worden van Jezus' lijden. Hij de Reine, de Volmaakte, de Heilige leefde in een zondige wereld. Zijn tere ziel werd getroffen door gedachten, woorden en daden. Hij leed eronder wat zijn Vader werd aangedaan. Elke zonde die een vergrijp was tegen Zijn Vader, sneed Hem als een zwaard door de ziel. Hij leed eronder, wat Hemzelf werd aangedaan. Hij trad de mensen met een hart vol liefde tegemoet, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen Joh. 1 : 11. Hij werd gelasterd door mensen, die Hij met brood had verzadigd. Velen stonden vijandig tegenover Hem, van Zijn discipelen verloochende er één Hem en een ander verried Hem. In Zijn grote nood werd Hij door allen verlaten. Zo is Hij, Die zegenend werkzaam was, veracht, bespot, miskend, verworpen.

Hoe sneed de onverschilligheid, de wereldzin, de ongelovigheid Hem door de ziel. Hij weende bij het graf van Lazarus. Hij weende over de onbekeerlijkheid van Jeruzalem. Zijn ziel werd geheel bedroefd tot de dood toe. Ja, Zijn ziel is benauwd geweest door de angsten der hel, die Hem alle troost deden missen. Zijn ziel is aangevochten geweest door de aanvallen van de vorst der duisternis. Maar hiermede zijn we nog niet gekomen bij de diepte van Zijn lijden. In de catechismus wordt terecht gewezen op de toorn van God. Hij heeft de toorn van God gekend, gevoeld. De toorn van God. Welk een werkelijkheid. De toorn van God is geen heftige gemoedsbeweging in God, maar Gods heilig ongenoegen tegen en over de zonde. In de catechismus lezen we terecht, dat God schrikkelijk toorn over alle aangeboren en werkelijke zonden. Nu ontstak Gods toorn ook tegen Jezus. Gods toorn ging branden in Zijn tere ziel. God heeft Zijn toorn met onuitwisbaar schrift uitgetekend in en op Zijn lichaam. Gods toorn deed spijkers slaan in Zijn handen en voeten. Door de uitgieting van Gods toorn werd Hij geheel van God verlaten. De Heilige, de Volmaakte, de Reine werd de zondaar voor en onder God. Maar Hij bezweek niet. Dit was onmogelijk. Dit was uitgesloten. Aanbiddenswaardig Goddelijk mysterie. De Goddelijke natuur heeft de menselijke natuur ondersteund, gesterkt, zodat Jezus Christus de volle omvang van Gods toorn kon dragen, en die toorn heeft Hij moeten dragen vanaf het begin van Zijn menswording. De gehele tijd van Zijn leven op aarde droeg Hij haar, maar bijzonder aan het einde van Zijn leven, hangend aan het kruis.

Toen is de volheid van Gods toorn over Hem uitgegoten, en met welk doel? Een Godverheerlijkend doel. Een zielszaligend doel. "Opdat Hij met zijn lijden, als met het enige zoenoffer ons lichaam en onze ziel van de eeuwige verdoemenis verlost en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven

verwierf". Zijn lijden is een zoenoffer. Met Zijn lijden verzoende Hij. Stilde Hij Gods toorn, Verlost Hij. Hij verlost van de eeuwige verdoemenis. Verdoemenis; welk een werkelijkheid. Daaraan is ieder onderworpen. En nu moet er aan gedacht worden, dat dit ontzaggelijk woord niet slechts spreekt van wat komt, van wat wacht na dit leven. We worden eerst gewezen op dit leven. Gelijk het eeuwige leven haar begin kent in dit leven, zo is er ook het beginsel van de eeuwige verdoemenis nl. vijandschap, verzet, haat, het zich keren tegen God. Ongehoorzaamheid, wetteloosheid. Dat beginsel is er ook bij ons kerkmensen. Over het Gode vijandige hart, over het aan Christus' zich ergerende hart kan een godsdienstig kleed gehangen worden en we kunnen ons een bepaalde houding en taal eigen maken maar wat is, blijft. Het beginsel wordt gedood door de kracht van Gods Geest. Door de kracht van Gods liefde in het hart, ontstaat het vuur der liefde. Iets van het hemelleven komt er. En dat door het zoenoffer van Christus alleen. Wat is Zijn verlossende daad groot en rijk. Welk een blijdschap geeft die daad. Maar die blijdschap wordt nog vergroot door Zijn schenkende daad. Wat hij aan het kruis door Zijn lijden verworven heeft, schenkt Hij nl. Gods genade, gerechtigheid en eeuwig leven. Genade van God. Wat overtreft haar? Wat is heerlijker en rijker? Welk een volheid bevat de bron van Gods genade. Wat komt er niet op uit deze bron. Opzoekende, bearbeidende, leidende, onderwijzende genade. Genade doet leven. Genade doet kennen en vervolgen te kennen. Met genade kan men leven en sterven en ingaan in de eeuwige heerlijkheid. Welk een heil bevat Gods gerechtigheid. Gods aanzien in het bloed van Christus. Gods vrijspreekende daad in Christus en een recht geven op het eeuwige leven. En wat dat eeuwige leven is is niet te verwoorden. Het is zaligheid. Eeuwige gelukzaligheid en dat in de gemeenschap met God. En dit alles verdiend door Christus' lijden. En dat lijden gaat voor het zondarshart almeer open en wordt voor het zondarshart almeer begerig naarmate men ziet en inleeft eigen zonde en schuld en alzo de doemwaardigheid van ziel en lichaam. Gelijk onder Israël de hand zocht de kop van het offerdier, alzo richt het geloof, hart, hand en voet op het lijden van Christus. Steeds wordt de toevlucht genomen tot dat lijden als het enige zoenoffer voor Gods aangezicht tot verlossing, maar ook omdat daardoor verworven is Gods genade, gerechtigheid en eeuwig leven. En daar in die heilsgaven alles ligt voor heden en toekomst klemmt het geloof zich daaraan vast. En dat niet te vergeefs. Wat was het lijden van Christus smartelijk, zwaar en veel bevattend, maar welke gezegende vruchten werpt het af. Het is een bron door welks water men verkwikt en gesterkt wordt. Denk aan het kruislijden, aan het smaadheid lijden. Die beide zijn de pelgrim naar Sion niet onbekend. Het dragen van het kruis, het lijden onder het kruis geschiedt tot eer van de Heere en tot vrucht voor eigen leven door de kracht van de grote Kruisdrager. Het smaadheid lijden wordt aanvaard vanuit de geloofsverbondenheid met Christus. Door Hem en met Hem is dat lijden te doorstaan. Het geeft de zekerheid niet los van Hem te staan. Ja wonderlijk, maar waar, het lijden om Zijn Naam kan zelfs een verwaardiging zijn. Het kan zelfs blijdschap geven. We lezen van de apostelen: "zij dan gingen heen van het aangezicht van de raad, verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden".

Wie nu om Hem lijdt, zal met Hem verheerlijkt worden. "Zalig zijt gij, als u de mensen smaden en vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken om Mij nentwil. Verblijdt en verheugt u want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij vervolgd de profeten die voor u geweest zijn".

Ds. M.C. Tanis.

Najaarsvergadering van de V.G.G.G.

De Vereniging "Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten" is een Vereniging die belangen behartigt van en hulp verleent aan gehandicapten en hun ouders/verzorgers.

De hulp- en dienstverlening van de Vereniging bestaat o.a. uit maatschappelijk werk,

praktisch pedagogische gezinsbegeleiding, praktische thuishulp en onderlinge ouderhulp. Daarnaast kent de Vereniging regionale afdelingen, provinciale stuurgroepen, commissieactiviteiten en verzorgt zij publiciteit en voorlichting. De werkzaamheden worden verricht door vele vrijwilligers en beroepskrachten. De vereniging telt bijna 11.000 leden. Het landelijk Bureau is gevestigd te Woerden. Ook onder ons zijn er die bij deze vereniging betrokken zijn.

De najaarsvergadering heeft als thema LEVEN. . . EEN GAVE VAN GOD, over de waarde en onschendbaarheid van gehandicapt leven.

De vergadering wordt gehouden D.V. 4 oktober 1986, aanvang 10.15 uur. De plaats van samenkomst is het gebouw van de Reformatorische Scholengemeenschap "Guido de Brès", Haastrechtstraat 25, Rotterdam-Lombardijen. Crèche aanwezig.

Er zullen drie inleidingen zijn en wel over: "Zorg(en) rondom het ongeboren kind", door Dr. J. Poortman te Amersfoort; "Zorg(en) rondom het gehandicapte leven", door Drs. A. Schreuder te Nunspeet; "Een persoonlijke ervaring", door mw. B.W. Benard-de Reuver te Cap. a.d. IJssel.

Tijdens deze vergadering wil men nadenken over de vragen die kunnen rijzen wanneer bijv. een zwangerschap niet ongestoord verloopt of wanneer er in het gezin reeds een verstandelijk of lichamelijk gehandicapt is. Allen, zowel leden als niet-leden van de Vereniging, die zich betrokken weten bij de zorg(en) rondom onze gehandicapten zijn van harte welkom.

In verband met de broodmaaltijd wordt het op prijs gesteld wanneer men zich vóór D.V. 26 september opgeeft bij het Landelijk Bureau van de Vereniging, Postbus 404, 3440 AK Woerden, of telefonisch 03480 - 20390.

B.

Zendingskalender

Met ingang van dit jaar wordt de zendingskalender rechtstreeks, te samen met het oktobernummer van het zendingsblad, aan alle U.K.K.-adressen toegezonden.

Naar aanleiding van de gehouden enquête (informatie daarover vindt U in het mei-nummer van U.K.K.) is diepgaande bezinning geweest op de vorm, uitvoering en verspreiding van de kalender. We hopen met de nieuwe opzet aan vele suggesties tegemoet gekomen te zijn.

Het is de bedoeling dat deze kalender Uw meeleven met ons zendingswerk levend houdt.

Vanwege de hoge kosten maken we geen gebruik van een acceptgirokaart.

Wilt U ons helpen om de kosten te dekken? Wanneer U, na ontvangst van de kalender (omstreeks 20 oktober), vijf gulden overmaakt op giro 102282 ten name van Generale Zendingskas Chr. Ger. Kerken te Maarssen, zijn wij U bijzonder erkentelijk!

Zendingsdeputaten.

Boekbespreking

Boeken van Kool B.V.

Stationssingel 50, Postbus 177, 3990 AD Veenendaal, tel: 08385-13978

1. **De Ziekentroost** door Ds. C. van Hille. We kunnen deze ziekentroost in de kerkboekjes vinden, achter de psalmen. Dat is al eeuwen lang zo. Het is geen boekje dat door de kerk is opgesteld of goedgekeurd. Het is indertijd geschreven door Ds. Cornelis van Hille. Het boekje is nu afzonderlijk uitgegeven met een inleiding van W.P. Balkenende. Op deze wijze wordt het boekje toegankelijker voor velen. De uitgave is in zakformaat en zeer overzichtelijk. De prijs is f 15,50.

2. **Uit het leven van Maarten Luther, deel 2**, door J. Roodbeen.

In dit deeltje ligt het accent op de twistgesprekken die Luther met Rome voerde. Die twistgesprekken gingen over fundamentele stukken van de leer. Luther nam het op voor de waarheid van Gods Woord. Dat blijft van betekenis. De Heere heeft steeds weer mannen gegeven die Hij aangordde met kracht om te getuigen van de waarheid. De

Heere houdt Zijn Kerk in stand. Het boekje van 143 blz. kost f 14,95, samen met het eerste deel f 19,95.

3. De eeuwige verkiezing, door Johannes Calvijn.

Dit is een heruitgave, in hedendaags nederlands gesteld door M. van Dijk, van een geschrift dat weergeeft wat Calvijn en andere theologen op een vergadering te Genève gezegd hebben van de eeuwige verkiezing. Van Dijk zorgde ook voor een inleidend woord. Calvijn zegt al in het begin, dat we moeten besluiten, dat het geloof uit een hogere en meer verborgen Bornput en Fontein voortkomt, namelijk: van de genadige verkiezing Gods, door welke Hij verkiest degene die het Hem belijft. Dit werkt Calvijn verder uit en andere theologen hebben zich hierbij aangesloten. Het boek telt 81 blz. en kost f 17,95.

4. De kroon de rechtvaardigheid door C. van Rijswijk.

Het gaat in dit boekje over het aangrijpende sterven van Geertruide Verbroek, die op de leeftijd van 14 jaar en 5 maanden op 6 februari 1755 te Willemstad in de Heere is ontslapen. Het is opnieuw uitgegeven naar een oude uitgave. Wanneer we ons niet vergissen is het nog niet zo lang geleden dat dit verhaal gelijk met andere dergelijke verhalen in één boekje is uitgegeven. Voor dergelijke verhalen blijkt belangstelling te bestaan. Het is goede lectuur, ook voor jeugdigen en kan ons doen zien hoe de Heere genade verheerlijkt in de harten van kinderen. Mochten velen er toe opgewekt worden om de Heere te zoeken.

B.

KANOUSKY de jeugdige Indiaan

12. De krankheid.

"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal te hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij".

Openbaring 3 : 20.

Het was al heel laat toen Jozef en Kanousky het einde van hun reis bereikt hadden. De familie was reeds naar bed gegaan. Daar zij geen opschudding wilden veroorzaken, gingen zij naar een bijgebouw om daar op wat stro te gaan liggen. Hoewel Kanousky vermoeid was, duurde het toch lang voordat hij in slaap viel; zijn hart was te zeer vervuld met de dingen die in vroeger jaren op deze plek waren gebeurd. Hij had wat geld kunnen sparen; hoewel dat niet meer was dan ongeveer honderd dollar, kon hij toch niet nalaten toen hij 's morgens opstond, ziende op zijn fatsoenlijke en achtenswaardige kleding, inwendig uit te roepen: "De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte van het tegenwoordige en het toekomstige leven". Sinds ik de Heere mocht dienen, heeft Hij wonderlijk en overvloedig voor mij gezorgd. Toen de knechten kwamen waren zij allen verrast Kanousky te zien; hoewel de meesten blij waren hem weer te ontmoeten, waren er ook anderen, die, toen zij zijn achtenswaardig voorkomen opmerkten, hem inwendig benijdden. De openhartigheid en vriendelijkheid, en de ontroering waarmee hij hen de hand drukte, verdreef spoedig al het onaangename gevoel.

Het duurde niet lang of Jozef vertelde zijn meester dat hij Kanousky had ontmoet, ook dat hij zijn meester wenste te bezoeken en dat hij de Indiaan had meegebracht.

"U hebt hem meegebracht!" antwoordde zijn meester, "hoe goed, hoe vriendelijk van hem, arme jongen; laat hem, indien hij niet bang is voor de koorts, binnenkomen om mij te zien."

Weldra werd Kanousky de ziekenkamer binnengebracht. Toen hij die naderde, bad hij tot God of Hij zijn bezoek wilde zegenen ten goede van zijn vorige meester, hoe meer hij naderde des te vuriger bad hij.

Toen hij binnenkwam boog hij zeer beleefd en zei: "Het spijt mij zeer, mijn geliefde meester, u zo ziek te zien en ik hoop dat u mij wilt verontschuldigen daar ik zo vrij was u te bezoeken".

Zijn meester, zoals hij daar op bed lag, kende de stem en de gelaatstreken van zijn vroegere knecht onmiddellijk, hoewel hij door de jaren wel wat veranderd was. De woorden die de jongeman had gesproken, troffen zijn hart bijzonder. Hij was stil en een traan rolde over zijn wang. Hij wist, dat hij die hartelijkheid niet had verdiend, want hij was onvriendelijk tegenover Kanousky geweest en had hem om hoegenaamd geen oorzaak, het huis uitgezet.

"Ik ben zeer verblijd u te zien, mijn goede jongen", zei de boer "en ik vind het vriendelijk, ja, heel vriendelijk van u, dat u van zo ver gekomen bent om mij op te zoeken. Geef mij uw hand Kanousky", vervolgde hij, terwijl hij zijn hand uitstak. "Maar nee, raak die niet aan, mijn jongen, u mocht eens besmet worden."

"Och, mijn geliefde meester, ik ben niet bang voor de koorts, sta mij toe uw hand te nemen." Dit zeggende nam hij zijn hand en drukte die tussen de zijne.

"U ziet dat ik erg zwak ben, maar ik hoop dat ik nu spoedig zal herstellen."

"Dat hoop ik ook", zei Kanousky.

Terwijl Kanousky op zijn oude meester neerzag, voelde hij medelijden omtrent de verloren toestand van zijn ziel en verlangde het middel te mogen zijn om hem te leiden tot ernstige gedachten omtrent de eeuwigheid. Hij wist niet, hoe hij een gesprek over dit onderwerp moest beginnen. Hij vreesde ook, dat zo'n gesprek voor de boer zeer onaangenaam zou zijn. En toch dacht hij dat het niet alleen zijn roeping was, over de noodzakelijkheid van de vergeving der zonden, door de verdiensten van Christus te spreken, maar dat het zeer wreed zou zijn, indien hij door valse teerheid of vrees beïnvloed, zou nalaten een gesprek te hebben over deze gewichtige onderwerpen van bekering en geloof. Immers, als de boer dat miste als hij stierf, moest hij onvermijdelijk omkomen, terwijl hij door een getrouwe en oprechte verklaring van deze waarheden en dat onder de zegen van de Geest Gods, voor eeuwig kon behouden worden.

In deze moeilijke en twijfelende toestand verhief hij zijn hart tot God, dat Die hem mocht vervullen met wijsheid en moed. Terwijl hij dat overdacht, zei de boer tot hem: "Kanousky, u ziet er zo verdrietig uit, u lijkt in gedachten, is er iets niet in orde?"

"Ach meester!" antwoordde de Indiaan, "het lijkt mij dat u heel erg ziek bent, maar ik hoop dat de Heere u nog wat langer zal sparen."

"Wat!" riep de boer uit, "denkt u dat ik in gevaar ben?"

"Ik wil u niet bang maken door wat ik heb gezegd, meester, maar . . .". Hier hield hij op.

"Maar wat? Spreek vrijuit mijn jongen", zei de boer.

"Maar ik denk als uw ziekte nog erger wordt, u dan zult sterven en waar zal uw ziel dan heengaan?"

"Naar de hemel, hoop ik."

"Dat hoop ik ook, meester, maar de hemel is een bereide plaats voor een bereid volk, indien wij niet bereid zijn geworden door God de Heilige Geest, door de verdiensten van Jezus Christus, dan kunnen wij de hemel niet binnengaan."

"Wel, mijn jongen", antwoordde de boer, "ik ben nu te zwak om veel te spreken, u moet vanavond maar weer eens terugkomen."

Deze man deed wat duizenden mensen op hun ziekbed doen. Zodra een christen met hen gaat spreken over zaken in verband met de eeuwigheid, dan zijn ze te ziek of te uitgeput om te luisteren naar hetgeen gezegd wordt. Het hart heeft van nature geen trek in deze dingen, anders zouden de mensen een gesprek over de dood en het oordeel niet ontwijken of ontlopen, zij zouden liever een paar onaangename uren of dagen doormaken, dan onwetend blijven omtrent hun ware staat.

Toen Kanousky hem verliet, hoopte hij van harte, dat, waar hij het zwijgen over het gevaar waarin zijn meester zich bevond en over de noodzakelijkheid van de bekering tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus, had verbroken, hij in staat zou zijn om op een andere gelegenheid het gesprek over deze dingen te hervatten.

Herhaalde oproep

In het christelijk internaat voor schipperskinderen "de Merwede" te Werkendam is plaats voor twee

GROEPSLEID(ST)ERS

Algemene informatie:

Werkendam is een landelijke gemeente met ±18.000 inwoners, verdeeld over de woonkernen Werkendam, Sleeuwijk en Nieuwendijk. Het is een prettige woon/werkgemeente met goede verbindingen met een aantal grotere plaatsen.

Mensen die van rust, water en natuurschoon (Biesbosch) houden zullen zich hier prima thuisvoelen.

Aan de rand van de woonkern Werkendam (±10.000 inwoners) bevindt zich ons fraaie internaat, waarin ruimte is voor ±120 kinderen, in leeftijd variërend van 6 tot 18 jaar.

Functie-informatie:

De aan te trekken functionarissen zullen worden belast met de algehele verzorging en begeleiding van een groep van 8 jongens in de leeftijdscategorie van 12 jaar en ouder.

Er is één vacature voor 42 uur en één voor 31 uur, waarbij geldt dat de eerstgenoemde na een jaar mogelijk zal worden verlaagd naar 31 uur.

Functie-eisen:

- Leeftijd bij voorkeur vanaf ±25 jaar.
- Bij voorkeur enige beroepsgerichte opleiding (bijv. MBO-IW/CW of KVJV).
- Kerkelijk meelevend lid van een van de reformatorische kerken.
- In teamverband kunnen werken.
- Ervaring in de omgang met de wat oudere jeugd.
- Bereidheid om op onregelmatige tijden te werken.

Aanstelling/Salariëring:

- Aanstelling zal plaatsvinden in tijdelijke dienst, met een proeftijd van 2 maanden. Bij gebleken geschiktheid volgt na een jaar de aanstelling in vaste dienst.
- Salaris, sociale voorzieningen en secundaire arbeidsvoorwaarden zijn volgens de CAO voor Schippersinternaten.

Inlichtingen/Sollicitaties:

Desgewenst kan vooraf nog nadere informatie worden verstrekt door één van de directieleden, Mw. Zuidijk of Mw. van As, telefonisch te bereiken onder nr. 01835-2741.

U wordt verzocht uw (uitgebreide) sollicitatiebrief, binnen 14 dagen, te richten aan de penningmeester van het Internaat, Dhr. A. Visser, Pauwelsweer 12, 4251 VR Werkendam. Reeds ingezonden sollicitaties blijven van kracht.

SLANK WORDEN EN . . . BLIJVEN

Na 1 à 2 weken gaat U resultaten zien. Langzaam misschien, maar zeer zeker. Dat is de natuurlijke methode. Bovendien zijn onze geheel plantaardige vermageringstabletjes het ideale middel om verstopping te voorkomen. Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barvoetestraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

Dagje uit met de vereniging?

Een bruikbaar idee: een vleesfondue-avond; een vorstelijk lopend buffet; een stijlvol verzorgd diner of koffietafel in 'IRENE': gezellig, vakkundig, betaalbaar en . . . in eigen kring!

HOTEL - REST.

'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPREET

tel. 05779 - 1236

Wel eens op

TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.

Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.